

Vlaams
Parlement

ingediend op **476** (2020-2021) – Nr. 2
9 november 2020 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid,
Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Suzy Wouters

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door minister Wouter Beke

Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Lorin Parys, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;

Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;

Maike De Rudder, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;

Ann De Martelaer, Celia Groothedde;

Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Piet De Bruyn, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;

Gweny De Vroe, Sihame El Kaouakibi;

Johan Danen, Jeremie Vaneekhout;

Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

Documenten in het dossier:

476 (2020-2021) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

INHOUD

1. Toelichting van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding door Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding ..	4
1.1. Traject	4
1.2. Structuur	4
1.3. Strategische doelstellingen	4
1.4. Omgevingsanalyse	4
1.5. Gerichte acties	5
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	7
2.1. Suzy Wouters	7
2.2. Immanuel De Reuse	9
2.3. Katja Verheyen	10
2.4. Hannes Anaf	11
2.5. Maaïke De Rudder	13
2.6. Sihame El Kaouakibi	14
2.7. Lise Vandecasteele	15
2.8. Ann De Martelaer	16
2.9. Koen Daniëls	17
2.10. Katrien Schryvers	18
3. Antwoorden van minister Wouter Beke	19
4. Aanvullende opmerkingen en vragen van de commissieleden	23
5. Aanvullende antwoorden van minister Wouter Beke	26
Gebuurde afkortingen	27
Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding besprak op donderdag 15 oktober 2020 de nota van de Vlaamse Regering over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024. Deze nota werd besproken met Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding.

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

De presentatie van de minister is raadpleegbaar op de [dossierpagina](https://www.vlaamsparlement.be) op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding door Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding

1.1. Traject

Minister *Wouter Beke* licht het traject van het nieuwe Vlaams Actieplan Armoedebestrijding toe. In oktober 2019 werd aan de nieuwe Vlaamse Regering een nota bezorgd die op 24 januari 2020 geleid heeft tot een mededeling over de opmaak van het VAPA, en op 20 maart 2019 tot de formulering van een doelstellingenkader.

Het opmaken van het VAPA samen met de vakministers en de administraties werd echter doorkruist door de uitbraak van COVID-19. Er werd een taksforce opgericht om te bekijken wat hiervan de gevolgen waren, en om bijkomende maatregelen te nemen. In de zomer van 2020 werd een ontwerp van VAPA besproken binnen de interkabinettenwerkgroepen en goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

1.2. Structuur

Het actieplan begint met de definitie van armoede, gevolgd door de wettelijke omkadering en de principes van een effectief Vlaams Armoedebestrijdingsbeleid. Daarin is de regiefunctie van de lokale besturen erg belangrijk om een participatief en krachtgericht beleid te kunnen voeren. Dat is gebaseerd op een resultaatgerichte monitoring en een wetenschappelijke onderbouwing. De solidariteit en verantwoordelijkheid van elke burger worden in dit beleid eveneens meegenomen.

1.3. Strategische doelstellingen

Om tot een krachtige aanpak van armoede te komen, bepaalde de Vlaamse Regering vijf prioritaire, overheidsbrede en geïntegreerde strategische doelstellingen.

Het armoedebestrijdingsbeleid wil onderbescherming voorkomen en bestrijden, om te vermijden dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terechtkomen. Het wil gerichte acties tegen kinderarmoede opzetten. Het wil inzetten op activering, het versterken van mensen en het verhogen van de zelfredzaamheid. Het wil burgers ondersteunen bij plotse veranderingen in het leven, zodat het risico op armoede wordt beperkt. En het wil inzetten op een kwaliteitsvolle, leefbare en gezonde omgeving voor iedereen.

1.4. Omgevingsanalyse

Uiteraard is het armoedebeleid gebaseerd op een grondige omgevingsanalyse. De minister wijst erop dat de omgevingsanalyse gebaseerd is op cijfers tot 2018. De cijfers van 2019 zullen daar spoedig aan worden toegevoegd, maar het is belangrijk om op te merken dat het dus om cijfers gaat van vóór de coronacrisis.

Volgens de cijfers van Statistiek Vlaanderen, gebaseerd op de EU-SILC-methodologie, leven ongeveer 680.000 van de 6,5 miljoen Vlamingen in armoede. Volgens een bredere definitie, namelijk mensen in armoede of sociale uitsluiting, betreft het 860.000 mensen, of 13 procent. Dat is een lichte daling in vergelijking met 2012: toen was dat 16 procent en 1 miljoen Vlamingen.

Minder mannen dan vrouwen zitten onder de armoederisicodrempel. De grootste groep qua leeftijd onder die drempel is die van de 65-plussers, de tweede is de groep tussen 0 en 17 jaar. Qua gezinssamenstelling springen de eenoudergezinnen er bovenuit, gevolgd door de eenpersoonshuishoudens en de koppels zonder kinderen. Eigenaar zijn van een eigen woning is een belangrijke factor om niet in armoede te zitten.

Qua sociaal-economische variabelen zijn werkloosheid en inactiviteit belangrijke indicatoren. Het is dus belangrijk in te zetten op werk en werkgelegenheid. Bij laaggeschoolden is het armoederisico 20 procent, bij middengeschoolden 8 procent en bij hooggeschoolden 4 procent. Ook leden van een gezin met een zeer lage werkintensiteit springen eruit. Voor wie geboren is in de EU, is het armoederisico 8 procent, voor wie geboren is buiten de EU 36 procent.

De bevolking met een inkomen onder de armoedegrens is stabiel. Men ziet een significante daling bij de bevolking met risico op armoede of sociale uitsluiting door een daling in het aantal werkarme gezinnen. Maar er is nog altijd een ongelijke verdeling van armoederisico's tussen groepen.

Er zijn hoopvolle signalen. Het aantal werkarme gezinnen daalt, en de werkende armen blijven een zeer beperkte groep. Er is een belangrijke daling van armoede bij ouderen, hoewel dat nog altijd een grote groep is. De minister wijst ook op de stabilisatie van de kansarmoede-index van Kind en Gezin, de stabilisatie van het aantal leefloongerechtigden, de stabilisatie van het aantal mensen met uitbetalingsproblemen, de stabilisatie van de energiearmoede en een daling van het aantal afsluitingen. Maar de cijfers dateren van vóór de coronacrisis en de impact daarvan is dus nog niet duidelijk.

Er zijn ook zorgwekkende vaststellingen. Het aantal mensen dat noodhulp gebruikt, neemt verder toe. De armoederisico's blijven hoog voor huurders, kinderen en jongeren, werkarme gezinnen, eenoudergezinnen en etnisch-culturele minderheden.

1.5. Gerichte acties

De minister wijst erop dat elke vakminister verantwoordelijk is voor uitvoering, opvolging en participatie. Elke actie heeft een trekkende minister, zodat duidelijk is wie daartoe het initiatief neemt of moet nemen. De timing en de eventuele budgetten zijn opgenomen per actie. Er is voor gekozen om een aantal acties te beperken en zo ook de leesbaarheid te vergroten.

In het eigen bevoegdheidsdomein noemt de minister het groeipakket de belangrijkste actie. De vorige Vlaamse Regering heeft dat in de steigers gezet, maar de huidige Vlaamse Regering moet ervoor zorgen dat dat structurele beleid ook wordt gefinancierd. Dat is een gigantische uitdaging bij elke begrotingsbespreking. Het groeipakket is op Vlaams niveau een grote structurele verbetering om aan inkomensondersteuning te kunnen doen. Er is geen aparte actie ter zake in het VAPA, want dat is uitvoering van beslist beleid. Het komt er dus op aan dat te financieren. De automatische rechtentoekenningen op basis van het inkomen zijn een groot succes, maar resulteren in grote meerkosten voor de Vlaamse begroting. Bij de jongste begrotingscontrole heeft dat ertoe geleid dat er 74 miljoen euro meer werd gevraagd.

In het vroegere systeem hadden 157.174 kinderen recht op een sociale toeslag. In het nieuwe systeem 353.855, wat vrijwel een verdubbeling is. In het oude systeem was dat 11,1 procent, in het nieuwe 22,2 procent van alle kinderen. Het overbrengen van de oude kinderbijslag naar het Vlaamse groeipakket betekent dus niet alleen dat dit in Vlaamse handen is genomen, maar ook dat veel sterker wordt ingezet op sociaal beleid. Dat betekent ook dat er elk jaar opnieuw ongeveer 170 miljoen euro meer voor wordt uitgetrokken, en dat is een belangrijke structurele inspanning.

Van de overheveling naar het Vlaamse groeipakket is ook gebruikgemaakt om een koppeling met de vroegere schooltoeslagen te maken, via selectieve participatietoeslagen. Dat heeft een duidelijk effect gehad: vroeger konden 334.796 kinderen daarvan gebruikmaken, nu 485.462. Ook dat heeft uiteraard een grote impact gehad op de uitgaven.

Andere acties in Welzijn zijn het verhogen van de toegankelijkheid van de sociale hulp- en dienstverlening en het aanpakken van de onderbescherming via samenwerkingsverbanden in het geïntegreerd breed onthaal. Daarvoor wordt 1 miljoen euro per jaar uitgetrokken.

Er wordt ook ingezet op buurtgerichte netwerken en diensten. Daarvoor wordt 1,5 miljoen euro uitgetrokken, voor zestien nieuwe initiatieven voor een geïntegreerde basisvoorziening (STEK-werkingen) in Vlaanderen en Brussel.

Er is ook het afstemmen van het inkomenstarief in de kinderopvang op het groeipakket, met de automatische berekening van het inkomenstarief voor kinderopvang.

Jeugdhulp en Onderwijs hebben samen een actieplan opgesteld om de schooluitval bij min-12-jarigen en plus-12-jarigen te voorkomen en de samenwerking met jeugdhulp te versterken bij uitval. De minister denkt daarbij aan het naadloos flexibel traject NAFT, en aan de alternatieve dagbesteding, zodat de heroriëntatie na schooluitval wordt gestimuleerd. Daaraan geeft de Vlaamse overheid 300.000 euro.

Er wordt een kader uitgewerkt met pilootprojecten voor de gezinscoaches, vertrekkende vanuit de bestaande praktijken. Er is de uitrol van 1Gezin1Plan over heel Vlaanderen. Dat wordt versterkt met een totaalbudget van 24 miljoen euro.

Daarnaast worden in het decreet Werk en Zorg arbeidsmatige activiteiten opgezet, met een budget dat stijgt tot 4,9 miljoen euro in 2024. Voor de vereenvoudiging van de zorgbudgetten voor de betaalbaarheid van de woonzorgcentra wordt 20 miljoen euro uitgetrokken.

De structurele verankering van de sociale voedseldistributieplatformen en het actieplan dak- en thuisloosheid is samen met de collega-ministers in opmaak en de Vlaamse en lokale armoede-indicatoren worden verbeterd door deze fijnmaziger te maken. De algemene evolutie van het VAPA zit nu bij de uitwisseling van belangrijke thema's op themadagen rond digitale en financiële geletterdheid.

Wat de VPAO's betreft, wijst de minister op de verantwoordelijkheid van de vakministers voor de opvolging van de plannen. De armoedetoetsen zijn te bepalen door de vakministers in overleg met het netwerk tegen armoede. Voor de beleidsdomeinen Welzijn en Armoedebestrijding is er eind september zo'n meeting geweest met afspraken van het inputnetwerk tegen armoede voor de planning van participatieprocessen en armoedetoetsen. Dat wordt tussentijds geëvalueerd met de ministers die moeten rapporteren over hun acties via de jaarlijkse beleids- en begrotingstoelichting (BBT).

De minister wijst tot slot op de coronacrisis die een grote impact heeft op de mensen in armoede, de middelen van de Vlaamse Regering, en de actieplannen van het VAPA. Het Vlaams Parlement heeft ook een evaluatie gevraagd van het groeipakket, en uiteraard zal hieraan gevolg worden gegeven.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Suzy Wouters

Volgens *Suzy Wouters* wordt er in de laatste legislaturen op het gebied van kinderarmoedebestrijding geen vooruitgang geboekt, het probleem wordt alleen maar groter. Verschillende regeringen hebben beloften gedaan maar zijn die niet nagekomen. Met het Vlaams Hervormingsprogramma voor de EU 2020-strategie heeft de Vlaamse Regering er zich toe verbonden om het aantal kinderen in een gezin met een inkomen onder de armoederisicogrens tussen 2008 en 2020 te doen dalen met 50 procent. In 2020 zou dat aantal maximaal 60.000 kinderen mogen zijn, maar er zijn vandaag 150.000 kinderen met risico op armoede.

De recentste lokale armoedebaarometer van Decenniumdoelen toont een schrijnende evolutie van armoede in vrijwel alle Vlaamse gemeenten. Het is ernstig: in negen op de tien gemeenten verbetert de situatie niet. De Vlaamse armoedesituatie ging al achteruit in 2019, ondanks economische groei en relatief lage werkloosheid. Vlaanderen ging de gezondheids crisis in vanuit een slechte positie en kwam er nog slechter uit. Het aantal kinderen dat geboren wordt in kansarmoede zoals voorgesteld door Kind en Gezin is sinds 2009 fors gestegen, van 8 naar 14 procent. Welke conclusies trekt minister Beke uit deze rapporten?

Het nieuwe Vlaams Actieplan Armoedebestrijding was een kans om structurele maatregelen te nemen voor mensen onder de armoedegrens, maar daarvan is er weinig terug te vinden. De nadruk ligt op de individuele verantwoordelijkheid. Het Netwerk tegen Armoede haalt terecht de nood aan om werk te maken van inkomensversterkende maatregelen voor wie al vóór de coronacrisis moest rondkomen met een te laag inkomen. Het is voor hen nog moeilijker dan voorheen om via werkgelegenheid met een laag loon toch een financieel stabiel leven te leiden. Er is nu concurrentie van een nieuwe groep werklozen die makkelijker nieuw werk vinden. Werk is dé buffer tegen armoede. Het hoogste aantal personen onder de armoederisicogrens is werkloos: bijna een op drie. Een job is geen sluitende bescherming tegen armoede. 90.000 werkende Vlamingen moeten rondkomen met een huishoudinkomen onder de armoederisicogrens. Het fenomeen van de working poor groeit in Vlaanderen, zeker bij kwetsbare groepen zoals alleenstaande ouders en personen met een beperking. Er komt hieromtrent weinig beleid terug in het nieuwe VAPA. Hoe gaat minister Beke deze groeiende groep werkende armen beter beschermen?

Naast tewerkstelling beperkt ook scholing het armoederisico. Het armoederisicopercentage van personen met een diploma hoger onderwijs ligt vier keer lager dan dat van personen met hoogstens een diploma lager secundair onderwijs. Hoe gaat de minister kortgeschoolden naar een opleiding begeleiden om cruciale vaardigheden te verwerven met het oog op arbeidsmarktparticipatie?

6 procent van kinderen in een gezin dat een woning bezit, leeft onder de armoeddrempel, ten opzichte van 36 procent van kinderen van ouders die huren. Met de bouw en verkoop van betaalbare sociale koopwoningen hebben de sociale huisvestingsmaatschappijen daarin een sleutelrol. In Vlaanderen zijn er veel minder sociale huurwoningen dan elders. Tegelijkertijd nemen de kosten op de private huurmarkt enorm toe, vaak voor huisvesting van slechte kwaliteit. Meer dan 150.000 mensen staan op de wachtlijst voor een sociale woning. Voor wie armoedebestrijding serieus neemt liggen de kansen hier voor het grijpen. Het VAPA

formuleert echter geen doelstellingen om het sociale woningaanbod fors uit te breiden. De middelen van de woonbonus die wordt afgeschaft, zouden besteed moeten worden om het sociale woningaanbod sneller uit te breiden. Maar daarover wordt met geen woord gerept. Nochtans zou een uitbreiding van het bestaande stelsel van de huursubsidie en -premie een onmiddellijke en aangetoonde impact hebben op het armoederisico. Maar helaas ontbreekt het aan een concrete uitwerking van deze structurele pijler van het armoedebeleid.

Is het een doelstelling om de wachtlijsten van sociale huurwoningen systematisch terug te dringen door het bouwen van sociale woningen? Wat denkt de minister over een maximumhuurprijs naar Nederlands model? Personen op de wachtlijst van een huurwoning hebben al een inkomenstoets ondergaan. Zou het opportuun zijn om deze gegevens te gebruiken om automatisch bijkomende rechten toe te kennen? Dit brengt een enorme administratieve vereenvoudiging, besparing en efficiëntie met zich mee.

De gezinscoach kan een potentieel belangrijk persoon worden in het begeleiden van personen onder de armoededrempel. Experimenteel onderzoek van professor Van Lancker toont de meerwaarde aan. Proactief personen in armoede benaderen is heel belangrijk. Hoe gaan gemeentebesturen dit bolwerken? Welke financiering wordt hiervoor vrijgemaakt? Als speerpunt is een regelgevend kader nodig, inclusief een verdeling van de middelen. Elke lokale context is anders: de opstart van pilootprojecten om het effect op armoedebestrijding te meten, is cruciaal. Worden zulke pilootprojecten al bekeken? Wanneer worden deze opgestart?

Lokale besturen worden belast met de regierol van armoedebestrijding. Ze krijgen veel verantwoordelijkheid. Dat is een goede zaak, want ze staan dicht bij de mensen. Volgens de armoedebaremeter nemen veel gemeenten en lokale besturen heel wat extra maatregelen, maar krijgen ze daarvoor weinig steun van de Vlaamse Regering. Worden die lokale middelen voor armoedebestrijding gemonitord en eventueel bijgestuurd? Werkt de minister samen met de lokale besturen aan een financieringsplan?

De Vlaamse Regering heeft met het groeipakket een belangrijk beleidsmiddel in handen om de kinderarmoede in Vlaanderen te doen dalen. Maar ten opzichte van de vorige kinderbijslag daalt het armoederisico voor eenoudergezinnen maar zeer beperkt en er is totaal geen verbetering te zien in het armoederisico van grote gezinnen. Hoe evalueert de minister de doelmatigheid van het groeipakket momenteel? Liggen er al aanbevelingen op tafel om tot een beleidsmiddel te komen dat kinderarmoede voor elke groep effectief aanpakt? In het VAPA staat dat het groeipakket in het najaar van 2020 geëvalueerd wordt. Is er al een timing?

De manier om armoede te meten, wordt aangepast. De ontwikkeling van een nominale armoede-indicator die rekening houdt met alle tegemoetkomingen en sociale voordelen, wordt uitbesteed aan de Universiteit Antwerpen. Wat is de meerwaarde hiervan? Zal het toekomstige armoedebeleid gebaseerd worden op deze indicator?

Het VAPA heeft geen ambitie om in te zetten op de toegankelijkheid van digitale vaardigheden en mediawijsheid. Netwerk tegen Armoede pleit voor een laagdrempelig en informeel vormingsaanbod op maat. Ook de uitbreiding van de capaciteit in de jeugdhulp is ruim onvoldoende om de grote problemen rond betaalbare en rechtstreeks toegankelijke eerstelijns- en niet-residentiele geestelijke gezondheidszorg te verhelpen. Welke initiatieven neemt de minister hiervoor? Hoe verloopt de samenwerking met andere departementen en het federale niveau om een gecoördineerd armoedebeleid te verwezenlijken?

Hoe komt men na al die jaren beleid en actieplannen zowel federaal, Vlaams als lokaal altijd aan dezelfde cijfers? Heel wat acties en plannen werken wel, maar door steeds meer mensen in armoede te importeren van buiten ons land veranderen de cijfers niet. Voor elkeen die men uit de armoede haalt, brengt men iemand binnen. Dat is dweilen met de kraan open. Recent waren er in de commissie ad hoc cijfers over de risicofactoren, en deze mensen combineren heel wat factoren. Het is zeer belangrijk om het hele asielgebeuren mee te nemen om een oplossing te zoeken voor het armoedeprobleem.

2.2. Immanuel De Reuse

Immanuel De Reuse vindt het economische luik een belangrijke strategische doelstelling om te activeren. Minister Beke heeft daaromtrent verwezen naar de vakministers, maar hijzelf heeft de supervisie over het domein Armoede.

In de vergadering van de commissie ad hoc van 9 oktober zei professor Van Lancker dat het heel goed is dat Vlaanderen zicht richt op de mensen die ver van de arbeidsmarkt staan. Hij belichtte verder de rol van de sociale economie zowel pre- als postcorona.

De regering plant om begin 2021 een jobbonus in te voeren, en Immanuel De Reuse ziet zowel voor- als nadelen voor dit beleidsinstrument. Zo gelooft hij dat de jobbonus zijn doel voorbijschiet als het federale niveau beslist om de minimumuitkeringen te verhogen. De jobbonus activeert immers niet direct de niet-beroepsactieven, maar zorgt ervoor dat werkende mensen iets meer overhouden. Hij vraagt de minister van Armoedebestrijding hoe de werkzaamheidsgraad van personen in armoede op een effectievere manier kan worden verhoogd, en of daar al contact rond is geweest met zijn federale collega. Inkomen uit arbeid is een belangrijke stap uit de armoede.

In verband met de doelgroepkorting stelt de spreker vast dat arbeidsmarktactiverende middelen niet altijd efficiënt worden ingezet. Uit recent onderzoek door HIVA en de KU Leuven blijkt dat de doelgroepkorting een te beperkt effect heeft op de activering van ouderen en kortgeschoolden. Dat zijn twee groepen die sowieso al een hoger dan gemiddeld armoederisico lopen. Zijn er andere incentives mogelijk om het voor werkgevers aantrekkelijker te maken om personen met een handicap, ouderen of kortgeschoolden in dienst te nemen? Misschien kan dat gebeuren via een vorm van begeleiding van deze doelgroepen die niet enkel arbeidsgerelateerd is.

Wat de maatwerkbedrijven en de sociale economie betreft, stelt Immanuel De Reuse vast de activering van werklozen in de schoot van VDAB ligt. Hij merkt daarbij op dat er een grote groep bestaat die een behoorlijke afstand heeft tot de arbeidsmarkt, en dat die groep vaak een armoederisico loopt. Het VAPA spreekt over het toeleiden van personen in armoede als doelgroepwerknemer naar maatwerkbedrijven. Ook binnen de lokaal diensteneconomie wordt een competentieversterkend traject aangeboden voor mensen die moeilijk uit de werkloosheid geraken.

In theorie worden deze doelgroepwerknemers na maximaal vijf jaar tewerkstelling begeleid naar het reguliere arbeidscircuit. Maar de spreker leidt uit de recente cijfers af dat die collectieve maatwerkbedrijven slechts een beperkte doorstroming kennen. Van de mensen die uit de maatwerkbedrijven uitstromen gaat er slechts 36 procent aan het werk, terwijl 41 procent in de werkloosheid terechtkomt. 23 procent wordt beroepsinactief. Onderzoek toont positieve terugverdieneffecten aan van de sociale economie, zowel economisch als maatschappelijk. Men mag hoe dan ook de centrale doelstelling van deze sector niet uit het oog verliezen: de doorstroom naar de reguliere economie.

De vraag is of de uitbouw van de sociale economie een oplossing zou kunnen bieden voor kwetsbaren op de arbeidsmarkt. Men krijgt als doelgroepwerknemer een gestructureerde en zinvolle dagbesteding en ook een inkomen uit arbeid, maar het is toch belangrijk dat men ook voldoende inzet op de doorstroom naar het regulier arbeidscircuit. Welke hinderpalen ziet de minister voor een succesvolle doorstroming? Die hinderpalen zijn volgens de spreker niet alleen arbeidsgelateerd, maar hebben ook vaak te maken met de sociale omgeving van die mensen.

2.3. Katja Verheyen

Katja Verheyen vindt het zeer goed dat het actieplan een opsomming bevat van de verschillende beleidsacties in het kader van armoedebestrijding. Zo is het voor het parlement gemakkelijker en duidelijker om dat plan op te volgen.

Het is belangrijk dat het armoedebeleid wetenschappelijk en cijfermatig onderbouwd is. Men beschikt over cijfers op Vlaams en federaal niveau, maar op het niveau van de steden en gemeenten bestaan er nog geen duidelijke cijfers rond armoede, armoederisico of kinderarmoede. Nochtans zijn het die lokale besturen die de regie in handen moeten nemen. En niet alleen de cijfers zijn belangrijk, men moet ook weten over welke mensen het precies gaat. Zo zijn er mensen die geen cliënt zijn bij het OCMW, en waarvan niet geweten is dat zij een armoederisico lopen.

Binnen een goed armoedebeleid is gegevensverzameling en -uitwisseling over de beleidsdomeinen heen van groot belang, en daar ziet Katja Verheyen nog veel ruimte voor verbetering. Het gaat dan niet enkel om gegevensuitwisseling tussen de verschillende beleidsdomeinen, maar ook van Vlaams naar lokaal niveau. Het lokale niveau krijgt nu al gegevens uit de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, en dat lijkt ook goed te werken. Maar het groeipakket loopt moeizamer want verweven met een omslachtige procedure.

Het uittekenen van een armoedebeleid mag niet vervallen tot een praatbarak. Dat gaf de Inspectie van Financiën ook al aan. De minister haalt verschillende taskforces, overlegstructuren en werkgroepen aan, en dat is goed, maar ze mogen hun doel niet voorbijschieten. De Inspectie van Financiën geeft aan dat die structuren er in eerste instantie op gericht lijken om zichzelf in stand te houden, en pas in tweede instantie aan hun doelstellingen werken. De minister moet erover waken dat die werkgroepen hun doelstellingen niet uit het oog verliezen.

De automatische rechtentoekenning is een ontzettend belangrijk punt, maar men moet zich ervan bewust zijn dat dat niet overal kan worden toegepast. Ook gezinscoaches zijn belangrijk, maar waarom ligt die timing zo laat en hoe kunnen de lokale besturen structureel worden ondersteund inzake gezinscoaches.

Generatiearmoede is een moeilijk thema. In haar eigen gemeente ziet Katja Verheyen jongeren die, eens ze achttien zijn, gewoon bij het OCMW aankloppen voor een leefloon. Die cirkel moet worden doorbroken, maar als lokaal bestuur staat men daar binnen de hulpverlening enigszins machteloos tegenover.

De minister vervult een coördinerende rol in de opvolging van de verschillende beleidsacties, zeker wat betreft de inspanningen die van de lokale besturen worden verwacht. Hoe wordt die coördinerende rol ingevuld? En hoe reageert de minister op de kritiek van de Inspectie van Financiën? In welke mate kan het actieplan nog tegemoetkomen aan die kritiek? Volgens de Inspectie van Financiën is een ernstige heroverweging vereist van heel wat projecten die in het kader van het VAPA 2020-2024 worden voorgesteld. Bovendien wordt vaak gewerkt met cijfers uit 2017 en 2018, maar de tijden zijn intussen veranderd, mede door corona.

Welke elementen zal de minister voor zijn eigen bevoegdheden invullen op het verticaal Permanent Armoedeoverleg en welke timing wordt er vooropgesteld? En op 28 september 2020 vond een overleg plaats met het Netwerk tegen Armoede. Wat heeft dat overleg opgeleverd?

2.4. Hannes Anaf

Hannes Anaf stelt vast dat België en Vlaanderen al jaren donkerrood kleuren wat armoede betreft. Bovendien is de coronacrisis de afgelopen maanden ook harder aangekomen bij mensen in armoede, niet alleen financieel maar ook mentaal. Want mensen in armoede leven vaak in kleine huurappartementen, en hebben vaak een te beperkt sociaal netwerk om bij problemen op terug te vallen. Ook de begeleiding met hulporganisaties viel door de coronacrisis tijdelijk weg. Ze beschikken vaak ook niet over de middelen om in goed thuisonderwijs te voorzien. De vraag naar voedselhulp nam toe, en door een gebrek aan vrijwilligers moesten veel voedselverdeelpunten en sociale restaurants hun deuren sluiten. Mensen in armoede moesten vaker naar de supermarkt gaan, en ook daar stegen de prijzen van voedingsproducten.

De regering heeft te weinig actie ondernomen om deze groep echt te ondersteunen. Want wie geen inkomensverlies leed kon geen beroep doen op de COVID-19-toeslag of een energiepremie. Er werd ook geen steun voorzien voor private huurders die al jaren op de wachtlijst voor een sociale woning staan. Nochtans waren er wel degelijk kansen om actie te ondernemen. Zo heeft de taskforce kwetsbare gezinnen heel wat voorstellen uitgewerkt, maar daar werd weinig gevolg aan gegeven. Zo was er sprake van een verhoging van de sociale toeslagen in het groei-pakket, een huurtoeslag voor huurders of een uitbreiding van de energiepremie. Het is spijtig dat de regering die adviezen niet heeft gevolgd.

Het is goed dat de Vlaamse Regering ondertussen het langverwachte VAPA heeft afgewerkt. Het geeft een duidelijk beeld van wat ze wil doen om armoede te bestrijden, maar er zijn toch vraagtekens bij de inspanningen die Vlaanderen daarbij wil leveren.

Een eerste pijnpunt is de armoededetectie. Veel mensen in armoede worden vandaag nog steeds niet bereikt. Het heeft geen zin om de uitkeringen op federaal niveau te verhogen als die niet terechtkomen bij de mensen die het nodig hebben. Mensen in armoede moeten worden opgespoord zodat zij hun rechten kunnen opnemen. Dat kan door automatische rechtentoekenning of door bewustmaking. Vlaanderen speelt daarin een belangrijke rol, maar het voornemen daarrond komt slechts pover aan bod in het VAPA. Zo bevat het actieplan niets over het beschikbaar maken van de gegevens van Kind en Gezin. En er staat veel in over de samenwerking met Opgroeien, maar niets over de opdracht om lokale besturen systematisch in kennis te stellen van gezinnen in kansarmoede. Waarom zijn er geen maatregelen genomen rond armoededetectie in scholen of kinderopvang door bijvoorbeeld brugfiguren die armoede signaleren?

Ten tweede, na het detecteren van de mensen die in armoede leven, moet men ook proberen hen outreachend te begeleiden. Men moet niet wachten tot de hulp-aanvragen binnenkomen, maar zelf bij de mensen aankloppen. Maar die outreachende aanpak naar kwetsbare groepen komt enkel aan bod in het hoofdstuk rond activering. Uiteraard is activering op de arbeidsmarkt belangrijk in de strijd tegen armoede, maar er mag niet enkel daarin worden geïnvesteerd. Waar zijn de lokale gezinscoaches die per gezin een plan op maat zouden kunnen opstellen om uit de armoede te geraken? In het regeerakkoord stond letterlijk dat het de bedoeling was om met een lokale gezinscoach "(...) een intensieve begeleiding op maat te voorzien, waarbij een ketenaanpak met alle betrokken partners vooropstaat, die gezinnen op alle levensdomeinen vooruithelpt." Die lokale gezinscoach

wordt wel nog vermeld in het VAPA, maar enkel in verband met het voorzien van een kader en pilootprojecten. Er wordt voorlopig zelfs geen budget voor begroot en dat is teleurstellend.

Tegelijkertijd wordt er heel veel verwacht van het geïntegreerd breed onthaal, om meer samenwerking mogelijk te maken tussen OCMW's, CAW's en andere hulporganisaties. Dat is uiteraard heel positief. Maar van dat GBO kan men moeilijk verwachten dat het kwetsbare gezinnen en personen in een lokale gemeenschap actief opspoort en begeleiding op maat biedt. Was dat niet de taak van die lokale gezinscoach? Waar zijn de grote ambities rond de lokale gezinscoach uit het regeerakkoord gebleven? Zijn dit nu lokale jobcoaches geworden? Wat is de marge om nog extra budget te voorzien voor die lokale gezinscoaches? Of moeten de lokale besturen die extra personeelsleden en de rondleiding zelf bekostigen? De minister bespaart al op ziekenfonds en CAW, hij kan dus moeilijk van het GBO verwachten dat het die outreaching op zich neemt. En waarom kiest de minister opnieuw voor een experiment? Er zijn al heel wat goede cases in Vlaanderen, zoals het MISSION-project in Kortrijk en het gezinsondersteuningsproject GO in Mechelen. In tal van steden en gemeenten zijn er al brugfiguren en voorbeelden. De minister zou dus sneller kunnen schakelen.

Ten derde is het belangrijk om er, over de verschillende beleidsdomeinen heen, alles aan te doen om de kosten van mensen in armoede te beperken en hun inkomsten te verhogen. Vlaanderen heeft daar veel instrumenten voor: onderwijs, activering, sociale economie, huisvesting, gezinsbijslag, groeipakket, kinderopvang. Het VAPA bevat verschillende maatregelen die de uitgaven van mensen in armoede verminderen. Uiteraard is dat positief, maar zij zullen de armoede niet structureel wegwerken. Ze pakken wel meteen de noden aan en zetten stapjes in de juiste richting. Zo is het uitrollen van de UiTPAS over heel Vlaanderen een goede zaak, net als het stimuleren van een kostenbeheersend beleid in het onderwijs en de uitbreiding van het aantal Vlaamse studenten dat in aanmerking komt voor een studietoelage. De vraag blijft echter telkens hoeveel extra budget daarvoor zal worden uitgetrokken. Dat is het grote probleem met dit plan: het bestaat voornamelijk uit onderzoeken en het herhalen van bestaande initiatieven. En daardoor komt het weinig inspirerend en weinig ambitieus over, zeker wat structurele maatregelen binnen verschillende belangrijke bevoegdheden betreft.

Een voorbeeld daarvan is huisvesting. Armoedeorganisaties en experts vragen om de termijn om recht te hebben op de huurpremie in te korten, om extra sociale woningen te bouwen, en om een doelgroepenbeleid voor de meest kwetsbaren te behouden. In het VAPA werden er voor de private huurders echter geen maatregelen genomen om de betaalbaarheid te verbeteren. Het Fonds ter bestrijding van de uithuiszettingen draait voorlopig vierkant. Een energieverblindend fusieproces onder huisvestingsmaatschappijen zal de komende drie jaar het bouwritme van sociale woningen hypothekeren. Men spreekt enkel over aandacht voor de begeleiding van kwetsbare doelgroepen, maar nog niet concreet over hoe men die doelgroepen met de hoogste woningnood via een toewijzingssysteem een snellere toekenning wil geven.

Een tweede voorbeeld is de sociale economie. Armoedeorganisaties en experts vragen om extra plaatsen te voorzien in de sociale economie, 5000 à 10.000 voor mensen die effectief een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt en die er zonder ondersteuning moeilijk aan de slag kunnen geraken. Het VAPA bevat hierover echter geen specifieke doelstelling. De spreker citeert: "Het toeleiden en ondersteunen van de tewerkstelling, inclusief de doorgroeimogelijkheden van personen in armoede met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en de sociale economie." Dat is niet erg concreet.

Als derde en laatste voorbeeld verwijst Hannes Anaf naar het groeipakket. Armoedeorganisaties en experts vragen al lang om de sociale toeslagen in het groeipakket structureel te verhogen, met een specifieke inspanning voor alleenstaande ouders. Maar in het VAPA wordt voorlopig enkel gekeken naar de al lang verwachte evaluatie van het groeipakket. Hopelijk komen er effectief grote maatregelen om die kinderarmoede aan te pakken.

Hannes Anaf besluit dat het VAPA veel te weinig structurele maatregelen bevat om de federale ambities voor armoedebestrijding te ondersteunen, en dit zowel qua bereik van mensen in armoede als qua aanklappende ondersteuning en begeleiding. Ook de echt doorslaggevend inkomensmaatregelen, zoals meer sociale toeslagen voor kwetsbare gezinnen of steun aan huurders die te lang moeten wachten op een sociale woning, zijn er niet. Het VAPA bevat zeker positieve ambities en maatregelen, maar dat zijn er veel te weinig om voor de mensen in armoede op lange termijn het verschil te maken.

Minister-president Jan Jambon vermeldde in zijn Septemberverklaring dat het Vlaams regeerakkoord wat hem betreft heilig is. Hij maakte zich zorgen dat de uitvoering ervan zou worden gehypothekeerd door het federale regeerakkoord. Maar dat federale regeerakkoord bevat nu een aantal ambitieuze doelstellingen. Om de armoede echt aan te pakken, moeten de federale, de Vlaamse en de lokale niveaus samenwerken. Zullen de federale doelstellingen wel kunnen gehaald worden nu het VAPA zo weinig concreet en weinig ambitieus is? Of kan de Vlaamse Regering nog extra stappen zetten? Met dit VAPA alleen zal de armoede in Vlaanderen immers niet worden teruggedrongen.

2.5. Maaïke De Rudder

Maaïke De Rudder dankt de minister voor zijn uitgebreide toelichting. De coronacrisis heeft een ongekennde zware impact op de Vlaamse begroting, maar ook op de financiële toestand en het welzijn van vele mensen, in het bijzonder de mensen in armoede en kwetsbare gezinnen. De Vlaamse Regering heeft heel wat maatregelen uitgerold om de eerste schokken van de crisis op te vangen, en vertoont nog meer ambities die in het VAPA worden voorgesteld.

De eerste pijler van het VAPA is inzetten op de automatische toekenning van de sociale rechten. De automatische toekenning van de sociale toeslag in het groeipakket was een grote stap vooruit. En in het VAPA worden nog nieuwe acties aangekondigd, waaronder de afstemming tussen het groeipakket en de kinderopvang, zodat het inkomenstarief voor de kinderopvang automatisch kan worden berekend.

De tweede grote pijler is het proactief benaderen van de mensen in armoede. Het is de bedoeling om de hulp bij de mensen te brengen en niet te wachten tot ze hulp komen zoeken. Ook op dat vlak staan er positieve zaken in het VAPA, zoals het versterken van sociaal werkers, zodat zij meer kunnen inzetten op rechtentoekekening. En de lokale gezinscoaches kunnen zorgen voor meer afstemming in hulpverleningen. Wie zelf de stap zet om hulp te zoeken, moet op een vlotte manier worden geholpen en ondersteund. De uitrol van het geïntegreerd breed onthaal op lokaal niveau zal ervoor zorgen dat er lokaal herkenbare aanspreekpunten zijn voor de burgers. Zo kunnen zij snel weten wat het aanbod op het vlak van sociale hulp en dienstverlening precies is.

De derde grote pijler is de opvolging door de verschillende ministers, elk binnen hun eigen bevoegdheden. Armoedebestrijding kan niet alleen worden aangepakt binnen het beleidsdomein Welzijn. Alle beleidsdomeinen moet daarop worden ingezet. Het is daarom belangrijk dat elke minister daarin zijn verantwoordelijkheid neemt. Toegang tot werk, tot wonen en tot goed onderwijs zijn hefboomen bij uitstek om uit die armoede te geraken. Elke vakminister heeft nu concrete en

evalueerbare acties binnen het eigen bevoegdheidsdomein vastgelegd. Armoede moet in alle commissies op de agenda worden gezet. De coördinerende minister van armoede kan dan wel een overkoepelende visie hebben, maar elke minister moet zijn verantwoordelijkheid nemen, binnen het eigen bevoegdheidsdomein.

2.6. Sihame El Kaouakibi

Sihame El Kaouakibi dankt de collega's voor hun oprechte bijdrage. Er wordt vooruitgang geboekt in de bestrijding van armoede en kansarmoede en het VAPA bevat goede elementen. Toch hebben alle collega's vooral punten van kritiek aangehaald. Dat is logisch, het is immers zeer moeilijk om geen kritiek te hebben op armoede. Zolang iemand in de maatschappij in armoede leeft, is het de verantwoordelijkheid van de overheid om daar alert voor te zijn en dat aan te kaarten. Vlaanderen is erg welvarend, maar vaak blijkt hoe moeilijk het in onze welvaartsstaat is om aanspraak te maken op sociale rechten. Daarom besliste de Vlaamse Regering om de middelen efficiënt in te zetten, door sociale rechten automatisch toe te kennen, en door ze toe te kennen op basis van inkomen in de plaats van statuut.

Vorig jaar verwees de minister naar een inventaris van rechten die wel of niet automatisch kunnen worden toegekend. In het VAPA wordt de doelstelling wel herhaald, maar er valt weinig concreet terug te vinden. Hoever staat het daarmee? Wat is hierin de ambitie van de minister voor deze legislatuur?

In dat verband heeft de spreker meteen een algemene bedenking bij dit plan: waar is de ambitie, waar is de sense of urgency? Dit debat kan niet los van de coronacrisis worden gevoerd. Het is immers net die crisis die de complexiteit van de welvaartsstaat zo duidelijk heeft gemaakt, die duidelijk heeft gemaakt hoeveel mensen en kinderen er dagelijks wél door de mazen van het net glijpen.

De minister stelt dat armoedebelief een verantwoordelijkheid is van de hele Vlaamse Regering. In het VAPA zijn weliswaar acties in verschillende beleidsdomeinen opgenomen, maar een gemeenschappelijke strategie, visie of ambitie ontbreekt. Dat is nochtans de enige manier om het verschil te maken. En sommige zaken die in het regeerakkoord werden afgesproken, blijven vaag, zoals de automatische rechtentoekenning, de steun op basis van het inkomen in de plaats van het statuut, of de gezinscoaches die kwetsbare gezinnen echte oplossingen kunnen bieden. Wacht de minister niet te lang om actie te ondernemen? Zijn die pilootprojecten wel nodig om echt van start te kunnen gaan? Zijn er al niet voldoende lokale praktijken waaruit men kan leren?

Het groeipakket is een van de belangrijkste instrumenten om de strijd tegen kinderarmoede op te voeren. De evaluatie van het groeipakket wordt in dit plan opnieuw aangekondigd. Welke principes staan daarbij voorop? Zal de minister de sociale toelage specifiek voor kinderen in armoede verhogen? Kansarme mensen hebben weinig perspectief, en dat biedt het VAPA ook te weinig. Er staan immers geen concrete acties in om mensen op langere termijn boven de armoededrempel te tillen. Is dat dan geen doelstelling van de Vlaamse Regering? Om dit te bereiken moeten er concrete acties in het woonbeleid komen, gekoppeld aan een concrete budgettaire raming. Er is ook nog geen plan of budget voor dak- en thuisloosheid. Mensen in armoede leven dan ook permanent in onzekerheid.

Niemand kan tegen het VAPA zijn, want er staan goede acties in. Maar het probleem wordt niet alleen met statistieken opgelost, men moet de gezichten achter de armoede blijven zien. En net zoals bij het relanceplan moeten de ambities hoger liggen.

De UiTPAS dient volgens VAPA om de vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede te vergemakkelijken. In het relanceplan stond al dat de UiTPAS iedereen toegang

tot het internet moet garanderen. Tegelijkertijd mikt men erop dat er op het einde van deze legislatuur honderd gemeenten aan zullen deelnemen. Dat is een derde van de Vlaamse gemeenten. Is die UiTPAS in honderd gemeenten wel voldoende? Wat kan men daarnaast verwachten van het VAPA om dak- en thuisloosheid aan te pakken, zeker nu de winter voor de deur staat? In het actieplan wordt over armoedeorganisaties en ervaringsdeskundigen gesproken. Hoe zal de minister op lange termijn hun inspraak en expertise verzekeren, of worden deze niet langer ondersteund zoals in het onderwijs? Wat wil men tijdens de coronacrisis voor mensen in armoede doen? Al eerder vroeg Sihame El Kaouakibi de minister naar de demografische achtergrond van de zieken en overledenen. De minister had daar toen geen informatie over. Internationale berichtgeving bevestigt intussen dat de coronacrisis in de armste wijken het hardst toeslaat. Bij mensen met lage inkomens is de oversterfte het grootst. Welke lessen heeft de minister op dat vlak intussen geleerd? Hoe kan men de gezondheidscommunicatie naar deze mensen verbeteren? Hoe kan men kansarmen de bescherming bieden waar ze recht op hebben? Het beleid tegen armoede gaat immers niet over gunsten of aalmoezen, maar over de rechten van de armen. Hoe erkent de minister die rechten en hoe zorgt hij ervoor dat ze die ook echt krijgen?

2.7. Lise Vandecasteele

Lise Vandecasteele stelt dat de vacature voor een minister van Armoedebestrijding nog steeds vacant is, want niemand van de ministers trekt zich de armoede echt aan. Niemand bijt zich vast in de stijgende armoede of wil die echt terugdringen. In geen enkel beleidsdomein is armoede een echte prioriteit. De vraag is of minister Beke wel echt wil vechten tegen dit maatschappelijk onrecht, want de minister spreekt vreemd genoeg over stabiele en beter wordende cijfers. Nochtans is armoede een reëel en groot probleem in België en Vlaanderen. De tiende armoedebarmometer toont zestien indicatoren die de kans vergroten om in armoede te leven. Die kleuren jaar na jaar rood. Het gaat bijvoorbeeld over het aantal leefloners, jongeren die zonder diploma de school verlaten, en wachtlijsten voor een sociale woning. De tiende armoedebarmometer toont een decennium van armoedig beleid. België is een van de rijkste landen ter wereld en toch kan men de armoede niet doen dalen en blijft het een groot probleem.

Sommige partijen stellen armoede voor als even onvoorspelbaar als een natuur-ramp, maar armoede is het gevolg van politieke keuzes, van een politiek beleid en van een samenleving die extreme rijkdom laat toenemen terwijl steeds meer kwetsbare mensen in armoede verzeilen. Armoede is een straf voor een misdaad die men niet heeft gepleegd. Doemdenkers beweren dat men niets kan veranderen aan de stijgende armoedecijfers omdat er geen geld is. In Vlaanderen is de kinderarmoede in de laatste tien jaar verdubbeld. Maar tegelijkertijd is het aantal euromiljardairs ook gestegen, van één in 2010 naar dertig in 2020. Dat bewijst dat er wel geld is. De politiek verantwoordelijken en de ministers moesten zich schamen omdat ze dit hebben laten gebeuren. In plaats van de stijgende armoede op te lossen, leven zij echter in een wereldvreemde bubbel en maken het probleem alleen maar erger.

Lise Vandecasteele verwijst naar minister Weyts, bevoegd voor Onderwijs, die de subsidiëring van de opleiding Ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting afschaft. Kunnen de prioriteiten van deze villawijkregering op een nog pijnlijkere manier worden geïllustreerd? Volgens minister Weyts moet minister Beke die opleiding dan maar zelf betalen. Denken de ministers dat mensen in armoede aan deze politieke spelletjes een boodschap hebben? Minister Beke zou zich moeten vastbijten in het armoedeprobleem en ook de kansarmoede doen dalen, maar de structurele maatregelen die hiervoor nodig zijn ontbreken in het VAPA.

Welke bindende doelstellingen en concrete streefdoelen stelt de minister voorop om de armoede te doen dalen? In het Armoededecreet van 21 maart 2003 staat dat de participatie van de doelgroep een belangrijke pijler is van het armoedebelid. De opleiding Ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting wordt echter plots opgedoekt. Hoe staat de minister tegenover deze beslissing? Heeft hij hierover overlegd met minister Weyts? Hoe zal dit probleem worden opgelost?

En wat met de structurele maatregelen rond armoede dat vooral een probleem is van te weinig financiële inkomsten? Als men wil dat mensen werk zoeken, moeten een aantal voorwaarden worden ingevuld. Mensen die in structurele armoede leven, denken dag per dag en hebben daardoor te weinig marge om zich volledig op de arbeidsmarkt te focussen. Aan dit probleem is het belang van betaalbaar wonen gekoppeld. Wil de minister de huursubsidie en huurpremie uitbreiden en versterken? Hoe zal hij de wachtlijst van sociale woningen aanpakken en hoeveel woningen komen erbij? Hoe zal de minister tot een betaalbare huurprijs op de private huurmarkt komen? Zal de minister na al die jaren naar de armoedeorganisaties luisteren en effectief werk maken van een versterking van de sociale toelage in het groeipakket? Staat de minister garant dat er een maximumfactuur in het secundair onderwijs komt en dat men naar een werkelijk kosteloos onderwijs zal evolueren?

2.8. Ann De Martelaer

Ann De Martelaer wijst erop dat mensen niet voor armoede kiezen. Ze worden erin geboren of het overkomt hen na een echtscheiding of een faillissement. Een op de zeven kinderen wordt vandaag in armoede geboren. Het armoederisico is het grootst bij werklozen, eenoudergezinnen, huurders en non-EU-migranten. Hoewel de strijd tegen armoede al jaren een prioriteit is, is er geen verbetering waarneembaar. Integendeel, de toestand verslechtert dramatisch. Het aantal kinderen in armoede stijgt dan ook van 5 procent in 2005 naar 8 procent in 2010 tot meer dan 15 procent vandaag.

Uit studies van het socialistische ziekenfonds en van de KU Leuven blijkt dat mensen met een laag inkomen een grotere kans hebben dan hogere inkomens om te sterven tijdens deze coronacrisis. De Vlaamse Regering blijft blind voor de stijgende armoedecijfers hoewel ze een aantal sleutelbevoegdheden heeft die ervoor kunnen zorgen dat mensen uit de armoede geraken: kinderbijslag, preventieve gezondheidszorg, huurbeleid, onderwijs.

Begin deze legislatuur werd flink gesnoeid in een aantal basisvoorzieningen ten voordele van mensen in armoede, waaronder preventieve gezondheidszorg, CAW's en samenlevingsopbouw. Daarnaast is de opleiding ervaringsdeskundige gestopt, worden sociale tolken niet meer vergoed en zijn de huurprijzen gestegen, terwijl een sociale woning mensen in armoede zou kunnen redden.

De oplossingen die het VAPA aandraagt zijn nogal vaag. Uitdrukkingen als 'we onderzoeken' en 'we bekijken nieuwe maatregelen' zijn niet meetbaar en zijn geen oplossingen om de armoede te reduceren. Armoedeorganisaties delen deze analyse. Het voorliggende VAPA is van het betere knip- en plakwerk uit de beleidsnota's en bevat geen daadkrachtige maatregelen om de armoede te bestrijden. Zo is bijvoorbeeld actiepunt 7.1.7, waarin staat dat in 2020 de gevolgen en opportuniteiten bij de afstemming van de verschillende definities grondig in kaart worden gebracht, te vrijblijvend.

In plaats van zestig vage maatregelen zou het beter geweest zijn om drie concrete inkomensversterkende maatregelen te zien, samen met een armoedetoets voor alle beslissingen, zodat de regering weet welk effect een maatregel heeft op de doelgroepen: armen, personen met een beperking, kinderen, ouderen en alleenstaanden. De minister moet meer inzetten op armoedebestrijding, kinderbijslag,

preventieve gezondheidszorg, huurbeleid en onderwijs. Er moet ook dringend werk worden gemaakt van de evaluatie van het groeipakket die door de coronacrisis steeds wordt uitgesteld. Daarbij moeten concrete doelstellingen worden nagestreefd, bijvoorbeeld kinderarmoede met 10 procent verminderen. De verhoging van de sociale toeslag binnen het groeipakket is daartoe een instrument. Ann De Martelaer zal daarover voorstellen doen en niet wachten op die evaluatie. Daarnaast wil zij het overschot van de COVID-19-toeslag inzetten in de sociale toeslag.

De minister moet verder ook de financiële drempels voor de schoolkosten wegwerken door een betaalbare schoolfactuur en een gedifferentieerde maximumfactuur in het secundair onderwijs. Daarnaast moet het bouwritme van sociale woningen stijgen want voor 6 procent van de Vlamingen bedraagt de woonkost meer dan 40 procent van het gezinsinkomen. Op de private huurmarkt betalen ze vaak veel geld voor slechte kwaliteit. Een uitbreiding en versterking van de huursubsidies en huurpremie is dan ook nodig.

Voorts moeten de wachtlijsten en de financiële drempels in de welzijns- en gezondheidssector worden weggewerkt, meer bepaald bij de CGG's, de inkomensgerelateerde kinderopvang en personen met een handicap.

Ann De Martelaer vraagt zich af of dit actieplan in elke commissie wordt besproken, hoe de afstemming/coördinatie van de verschillende acties binnen het VAPA gebeurt, welk traject daarvoor wordt georganiseerd en met welke timing. Hoe SMART is dit actieplan en welke kwantitatieve doelen beoogt het? Uit hoeveel projecten bestaat het VAPA en wat is de verhouding tussen bijvoorbeeld ESF-projecten en het structureel beleid? Wat is de afstemming tussen de ondersteuning vanuit elk beleidsdomein en de coördinatie hiervan? Wie is hiervoor verantwoordelijk en welke meerkost betekent deze coördinatie?

De maatregel dat het groeipakket zal worden afgestemd op het inkomenstarief van de kinderopvang, is een vrijblijvende doelstelling. Een werkbaarheidsgraad van 80 procent vraagt vooral hogere investeringen in de kinderopvang en dus een versterking van de inkomensgerelateerde kinderopvang. Wat is het traject voor en na 2020?

Uit onderzoek van onder meer professor Bea Cantillon blijkt dat ook sociaal werkers worden gediscrimineerd. Rechtentoekenning kan enkel werken wanneer sociaal werkers hun taak op een ethisch verantwoorde manier kunnen invullen. In welke mate wordt daar binnen deze of andere acties aan gewerkt, en wordt er nagedacht over de versterking van de rechten van de cliënt en de hulpvrager? Welke preventieve maatregelen worden genomen om verdere schuldopbouw te voorkomen?

In het VAPA is meermaals sprake van de inzet van ervaringsdeskundigheid maar minister Weyts stopt met deze opleiding. Vraag is dus hoe deze doelstelling zal worden gerealiseerd.

Slotvraag is hoe de minister extra zal inzetten op mensen met een dubbele kwetsbaarheid zoals chronisch zieken en mensen met een handicap die een heel laag inkomen hebben en niet in staat zijn zich daar uit te werken.

2.9. Koen Daniëls

Koen Daniëls is het niet eens met het standpunt dat de Vlaamse Regering niets onderneemt en raadt enkele commissieleden aan om bladzijde 91 van het VAPA te bekijken. Het VAPA bevat heel wat doelgerichte acties, maar een land zonder armoede bestaat helaas niet.

Op bladzijde 107 staat dat de groep kinderen in een gezin met een zeer lage werk-intensiteit met 75 procent de grootste groep is, en dus moet vooral worden ingezet op een inkomen uit arbeid. De tweede grootste groep zijn kinderen in een laagop-geleid gezin. Twee belangrijke indicatoren zijn dus werk en onderwijs, en dat zijn net twee kernpunten waar de Vlaamse Regering op inzet. In onderwijs gebeurt dat door de onderwijsleeftijd te verlagen, door een aanmoediging om naar school te gaan in het groeipakket te stoppen, door die minimumdoelen in de eindtermen op te nemen. Het doel is dat kinderen niet onder het PISA-niveau 2 zakken. Verder betwist Koen Daniëls dat met de opleiding voor ervaringsdeskundige alles zou worden opgelost. Het blijkt een zeer dure opleiding te zijn met een lage output en waarbij doorgaans wordt gewerkt in een gesubsidieerde tewerkstelling.

De sociale toeslag en het groeipakket zijn gestegen van 11 procent naar 22 procent. Het gaat over een bijstelling in de begroting van meer dan 70 miljoen euro. Een gezin krijgt een groeipakket voor de kinderen op basis van de sociale situatie van het gezin. Hoe moeten die middelen worden ingezet? En wanneer wordt de evaluatie van dit groeipakket verwacht?

Er moet voldoende kinderopvang zijn om de werkzaamheidsgraad te kunnen op-trekken. De Vlaamse Regering werkt daaraan en probeert in de verschillende in-komenstrappen te voorzien in voldoende plaatsen. Er moet over de partijgrenzen heen worden ingezet op werk en op een ambitieus onderwijs, met een stevige basis voor iedereen. Bij kwetsbare gezinnen ontbreekt vandaag meestal een goede ken-nisbasis om zich in de maatschappij te oriënteren en handelingsbekwaam met za-ken om te gaan.

In de commissie Onderwijs wordt soms gesteld dat kennis niet de basis is en dat er veel meer moet worden ingezet op attitude. Maar een goede kennis van het Nederlands is belangrijk om een opleiding succesvol af te maken en om werk te vinden. De twee meest cruciale factoren die armoede induceren zijn werkloosheid en een lage opleiding. En een goede kennis van het Nederlands is een cruciale factor om generatiearmoede te doorbreken.

2.10. Katrien Schryvers

Katrien Schryvers stelt dat armoede een hardnekkig probleem is, dat veel vormen en veel facetten kent en samen aangepakt moet worden door alle beleidsdomei-nen. Ze roept op om samen inspanningen te doen om mensen uit de armoede te helpen of om ervoor te zorgen dat ze niet in armoede terechtkomen.

Een belangrijke hefboom is het groeipakket. Tijdens een van de vorige vergade-ringen van de coronacommissie stelde Ann De Martelaer zich de vraag wat een verschil van 5 euro per maand kan maken in de sociale toeslag voor een kind. Nochtans kan elke stap helpen en daarom moet nagegaan worden hoe de sociale toeslag nog versterkt kan worden en hoe de werking ervan wordt geëvalueerd. Wat betekent 5 of 10 euro meer in het groeipakket als iemand bijvoorbeeld op de wachtlijst voor een sociale huurwoning blijft staan en dus tientallen, soms honder-den euro's te veel betaalt aan private huur? Daarom moeten alle beleidsdomeinen onder ogen genomen worden en moet iedereen zijn verantwoordelijkheid nemen.

Op het vlak van sensibilisering is er nog veel werk. Er wordt te vaak gesproken 'over' mensen in armoede als een groep in een bepaalde niche, en niet genoeg 'met' mensen in armoede. Als burgemeester en OCMW-voorzitter heeft Katrien Schryvers in haar gemeente mee gezorgd voor een integratie van gemeente en OCMW. Vóór die integratie werden problemen uit verschillende beleidsdomeinen al te gemakkelijk doorgeschoven met de boodschap dat men zich moest richten tot het OCMW. Via de integratie van OCMW's in de gemeenten kunnen alle

beleidsdomeinen samen werken aan een geïntegreerd armoedebeleid in al zijn facetten en kunnen kansarmen ook gemakkelijker de weg naar hulp vinden.

Daarbij is het erkennen, en het helpen herkennen van signalen, een belangrijk element. Daarin hebben scholen en buurtverenigingen een belangrijke taak. Als signalen niet herkend worden en mensen in armoede de stap naar hulpverlening niet kunnen of durven zetten, wordt hun situatie verergerd. Mensen in armoede zijn vaak heel bedreven in het verbergen van hun situatie en in het vinden van allerlei argumenten om niet te hoeven participeren aan een buurtfeestje, verjaardagsfeestje enzovoort. De werkelijke reden is dat ze geen middelen hebben om eraan deel te nemen. Iedereen moet die signalen leren herkennen.

Er werd de voorbije jaren hard gewerkt aan de Kindreflex, om noden te laten herkennen door hulpverleners die met kinderen in contact komen en zo samen de nodige hulp te kunnen geven. Er moet nagedacht worden over de vraag hoe scholen en andere organisaties signalen kunnen doorgeven aan een sociale dienst of aan maatschappelijk werkers, zodat het geïntegreerd breed onthaal meer proactief kan werken en zijn meerwaarde kan bewijzen.

Tijdens de vorige legislatuur werd gedebatteerd over het groeipakket. Die debatten betroffen precies de rol van het groeipakket in de strijd tegen kinderarmoede, en meer bepaald het ondersteunen van alle gezinnen bij de kosten voor de opvoeding van een kind en de strijd aangaan tegen kinderarmoede. Daarbij zijn beide sporen belangrijk, en Katrien Schryvers stelt vast dat het groeipakket, nog meer dan de armoedetoets had doen uitschijnen, daar wel degelijk een impact op heeft. Er is een grote stijging in het aantal kinderen en jongeren waarvoor een sociale toeslag en selectieve participatietoelagen worden uitbetaald. Dat is een enorme stap voorwaarts. Enerzijds is die sociale toeslag niet meer verbonden aan het statuut en anderzijds worden die rechten automatisch toegekend. Het groeipakket is een belangrijke pijler inzake armoedebestrijding en de evaluatie die op stapel staat kan de toepassing ervan mogelijk nog verbeteren.

3. Antwoorden van minister Wouter Beke

De *minister* dankt de sprekers voor de reflecties. Zelf geeft hij eerst een aantal algemene reflecties, om daarna per thema te antwoorden.

Hannes Anaf zei dat België en Vlaanderen rood kleuren op het vlak van armoede. Lise Vandecasteele zei dat armoede het gevolg is van politieke keuzes. Er worden inderdaad politieke beleidsinstrumenten ingezet om armoede te bestrijden. Minister Beke verwijst ter zake naar de meest recentste EU-SILC-cijfers van 2018. In 2012 bedroeg het cijfer over armoede en sociale uitsluiting in Vlaanderen 16 procent. Dat cijfer is in 2018 gedaald tot 13 procent. In Wallonië steeg dat cijfer van 25,1 naar 26,4 procent. Dat is dus dubbel zo hoog. In Brussel zakte het percentage van 42 tot 38,5. Het Brusselse cijfer is dus bijna het drievoudige van het Vlaamse. En terwijl de cijfers in Vlaanderen gedaald zijn, zijn ze in Wallonië gestegen.

Er werden terecht veel elementen aangebracht over huisvesting, onderwijs en werk. Minister Beke is inderdaad coördinerend minister maar wijst erop dat er ook werd afgesproken om de bevoegde ministers in de respectieve commissies te ondervragen over maatregelen die binnen hun beleidsdomeinen vallen. Alle parlementsleden zijn vrij dat te doen. Minister Beke coördineert de armoedebestrijding, maar hij superviseert ze niet. Aanvullend wijst hij erop dat het inkomensbeleid een federale bevoegdheid is.

Minister Beke vindt het terecht dat hij geïnterpelleerd wordt op het vlak van gezinsbeleid en de kinderbijslag. Hij hoorde Karel De Gucht, een partijgenoot van Sihame El Kaouakibi, zich afvragen waarom de kinderbijslag overgeheveld werd

naar de regio's. Dat zorgde voor een grote verandering: op het einde van de legislatuur zal er 240 miljoen euro naar het nieuwe groeipakket gaan in de plaats van naar de oude kinderbijslag. Als de helft meer kinderen daardoor sociale toeslagen krijgen, dan is dat dankzij de overheveling naar Vlaanderen en de automatisering van de rechtentoekenning waar hard aan werd gewerkt.

Hetzelfde geldt voor de participatietoelagen. Minister Wouter Beke hoort leden of gewezen leden vragen waarom dit nodig was en welk effect het had om dat naar de deelstaten over te brengen. Het antwoord is dat Vlaanderen daarin het voortouw genomen heeft. De andere deelstaten zijn daar pas nadien in gevolgd. Ze vonden die Vlaamse aanpak wel interessant en intelligent en wilden nagaan of ze het ook zo konden doen. De minister heeft geen enkel probleem om verantwoording af te leggen binnen zijn bevoegdheden, maar het inkomensbeleid van de gezinnen is een federale bevoegdheid waar hij geen impact op heeft.

De Kindreflex is een belangrijk element dat onder andere via de CAW's verder zal worden uitgerold.

Zo veel mogelijk mensen aan het werk krijgen, is een belangrijke hefboom inzake armoedebestrijding. Het percentage werkende armen zit op 3 procent. Dat is geen toename tegenover de voorbije jaren.

Er werd gevraagd of de Vlaamse Regering wel rekening gehouden heeft met de corona-impact. De minister verwijst naar de uitspraak van Ive Marx, dat men door de genomen maatregelen de impact op kwetsbare gezinnen grotendeels opgenomen heeft. En Ive Marx is geen adviseur van de regering, maar een armoede-expert.

Voor dak- en thuisloosheid werkt minister Beke samen met minister Diependaele een plan uit. De minister nodigt Lise Vandecasteele uit om minister Diependaele te ondervragen over verdere verwezenlijkingen binnen het beleidsdomein Wonen.

De minister geeft aan dat het effect van het groeipakket nog niet in de aangehaalde cijfers zit. De laatste cijfers zijn van 2018, gebaseerd op de inkomens van 2017. Als men het effect van het groeipakket wil zien in die cijfers, moet men wachten tot 2021 om te zien wat de impact is op de inkomens van 2020.

De uitspraken van Sihame El Kaouakibi over sociale toeslagen zijn interessant, en de minister nodigt haar uit om haar partij van die ideeën te overtuigen. Haar partij stond bij de besprekingen ervan immers op de rem.

De gezinscoaches zullen met de pilootprojecten worden opgestart in 2021-2022. Dat is ook een vraag die gesteld is naar de lokale besturen. De Vlaamse Regering heeft via de respbijdrage, via de open ruimte en een aantal andere zaken tegen het einde van de legislatuur meer dan 400 miljoen euro aan de lokale besturen gegeven. Deze middelen worden niet meer geoormerkt en de lokale besturen kunnen ze naar eigen inzicht besteden. De Vlaamse Regering vertrouwt er immers op dat zij het terrein goed kennen en weten welke maatregelen urgent zijn. Het bedrag van 400 miljoen euro moet volstaan en is structureel tegen 2024. De pilootprojecten worden dus opgezet om op die manier de lokale besturen mee op sleeptouw te nemen.

De regering legt voor de geestelijke gezondheidszorg recurrent 3,3 miljoen euro boven op het groeiplan. Dat kwam ook al aan bod in de Septemberverklaring.

Ook rond de jobbonus en de doelgroepenkortingen zijn belangrijke elementen naar voren gebracht. Werk is immers ontzettend belangrijk om uit de armoede te ontsnappen. De leden kunnen de bevoegde minister daarover ondervragen. Minister

Beke is zelf bevoegd voor de arbeidsmatige activiteiten, en formuleerde concrete doelstellingen over die ambities. De budgetten daarvoor stijgen ook met 4,9 miljoen euro.

Voor de opmerking over de asielzoekers verwijst de minister naar het federale niveau dat hopelijk een sterk inburgerings- en activeringsbeleid kan opzetten.

De gezondheidsdoelstellingen, waarnaar Lise Vandecasteele vroeg, staan in het Vlaams Actieplan onder de punten 7.15, 7.16, 7.17 en 7.18. De nominale armoede-indicatoren staan in de fiche 7.1.11, met een afronding van het onderzoek in 2021, om het beleid daaraan te kunnen aanpassen.

Het permanente armoedeoverleg vond plaats op 28 september 2020. Voor de bevoegdheden van minister Beke zal dat overleg verder op punt gezet worden.

Hannes Anaf ging uitvoerig in op de armoededetectie, en de non-take-up is inderdaad een belangrijk element. Het groeipakket zal daarin een belangrijke rol spelen en toont de weg die men moet gaan. Ook outreachend werken staat in het plan. De minister verwijst naar het geïntegreerd breed onthaal, naar de STEK die uitgerold wordt, naar de Huizen van het Kind, en ook naar de buurtgerichte netwerken waarmee men aan de slag gaat.

Voor de vragen over studietoelagen verwijst minister Beke naar de fiche die minister Weyts hierover neerlegde en waarin concreet 30 miljoen euro voorzien wordt om dit verder te versterken.

Uiteraard is het belangrijk dat de Vlaamse Regering met de Federale Regering overlegt en ze zal dat ook doen, want Hannes Anaf heeft gelijk dat het probleem door iedereen aangepakt moet worden. Eenmaal de federale minister Karine Lalieux gesetteld is, zal minister Beke contact opnemen. De lokale besturen zijn eveneens een belangrijke partner met een eigen verantwoordelijkheid. Zij worden hiervoor in algemene zin gefinancierd, dus zonder geormerkte middelen.

De Vlaamse Regering heeft het advies van de Inspectie van Financiën ter harte genomen. De bemerkingen hadden betrekking op de acties die vanuit de verschillende vakministers in het VAPA werden opgenomen. De regering heeft op basis hiervan enkele acties uit het initiële ontwerp gehaald, en andere acties verduidelijkt en verfijnd, zodat de doelstellingen en de verwachte resultaten helder verwoord zijn.

De automatische rechtentoekenning is uiterst belangrijk in de strijd tegen armoede. Daarom is ook de kinderbijslag in het nieuwe groeipakket aangepast. Zoals afgesproken zal de evaluatie in het najaar starten. De minister zal ook onderzoeken om de inkomensgegevens van het groeipakket te koppelen aan de inkomensgerelateerde kinderopvang, zodat ook die automatisch toegekend kan worden.

De beslissing over en het eventueel terugdraaien van de subsidies voor De Link voor de opleiding van ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting, behoort tot de bevoegdheid van de minister van Onderwijs. Minister Beke is in augustus door de vzw zelf op de hoogte gebracht van een eventuele stopzetting van de werkingssubsidies. Begin september was er overleg waarbij het standpunt van de minister van Onderwijs werd toegelicht. Hij ontving al het resultaat van de inhoudelijke audit, maar nog niet van de financiële audit. De conclusie van de inhoudelijke audit luidt onder meer dat het EDAS-project voldoende meerwaarde biedt aan een organisatie op drie niveaus: organisatieniveau, cliëntniveau en niveau van de collega's waarmee wordt samengewerkt. Dat sluit aan bij de eerdere rapporten en getuigenissen over de opleiding van ervaringsdeskundigen. Het kabinet van minister Beke en de administratie zijn in overleg met de vzw over een

interne reorganisatie en de uitvoering van jaarplannen en decretale opdrachten. Minister Beke heeft het gevoel dat de vzw wel degelijk een rol heeft in het decreet betreffende de armoedebestrijding en heeft geen enkele intentie om hierop te besparen. Ingaande op eerdere aanbevelingen van het Rekenhof, de recente audit en het advies van zijn administratie, zal hij deze legislatuur werk maken van onder meer een duurzame financiering op basis van een meerjarenplan. Momenteel wordt De Link immers gefinancierd op basis van een jaarplan dat elk jaar opnieuw ingediend en goedgekeurd moet worden. Dat zorgt voor jaarlijkse onzekerheid. Met meerjarenplannen kunnen in overleg doelstellingen op lange termijn worden uitgebouwd, die ook zijn afgestemd op het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid.

De minister wijst erop dat participatie binnen het decreet betreffende armoedebestrijding zeer vooruitstrevend is geregeld en in Europa als voorbeeld kan worden aangehaald.

Binnen hun verantwoordelijkheid voor het voeren van een lokaal sociaal beleid, kunnen lokale besturen ervoor kiezen om extra aandacht te besteden aan bepaalde doelgroepen. Wie aan bepaalde voorwaarden voldoet, moet in aanmerking kunnen komen voor een aanvullend recht, zoals de financiële steun die de regering met de COVID-19-subsidies geeft aan de gemeenten en de OCMW's. Er is een lijst van wie in de gemeente binnen het groeipakket een sociale toeslag ontvangt. Daarvoor zijn er intense besprekingen gevoerd met de VVSG en het agentschap Opgroeien. Meer informatie is te vinden op de website van het agentschap. Om de gegevensdeling binnen een vastgelegd kader te laten verlopen, is in een standaardprotocol voorzien, dat door gemeentebesturen en OCMW's kan worden gebruikt voor Vlaamse subsidies. OCMW's kunnen de lijst ook gebruiken in het kader van een federale COVID-19-subsidie, maar daarvoor moet er een apart protocol worden afgesloten. De VVSG zal dat bijkomende standaardprotocol ter beschikking stellen. Een aantal gemeenten hebben al ingetekend of aangegeven dat te willen doen: Lubbeek, Bree, Aalter, Peer, Pelt, Bilzen, Schilde, Leopoldsburg, Beringen, Sint-Martens-Latem, De Pinte, Maldegem, Linter, Tongeren, Haaltert, Liedekerke, Houthalen-Helchteren, Heusden-Zolder, Essen, Oudenaarde, Balen, Lint, Zaventem en Dilbeek. Turnhout betoonde nog geen interesse.

Een tweede optie is dat het VUTG op vraag van de gemeente brieven stuurt aan wie recht heeft op sociale toeslagen en/of schooltoeslagen, om hen te informeren over lokale maatregelen tegen armoede in het kader van COVID-19. Acht gemeenten hebben contact opgenomen om dit op te zetten: Leuven, Bilzen, Roosdaal, Essen, Nieuwerkerken, Peer, Zaventem en Haaltert. De besprekingen lopen.

Daarnaast zijn er nog twee andere gegevensstromen: een lijst van tijdelijk werklozen tussen 1 april en 31 december en een lijst van zelfstandigen die het overbruggingskrediet hebben aangevraagd in die periode. De minister heeft begrepen dat dat momenteel federaal wordt uitgewerkt. De VVSG heeft al deze informatie en de werkwijze verspreid naar de lokale besturen.

Zoals hij vorig jaar heeft benadrukt, heeft de minister ervoor gekozen om niet te besparen op armoedebestrijding, en dus evenmin op de organisaties die hierdoor worden gesubsidieerd: het Netwerk tegen Armoede, de verenigingen waar armen het woord nemen, de instituten van Samenlevingsopbouw, De Link, Bind-Kracht, Armoede In-zicht enzovoort. Ook op de projectmiddelen op dat domein is niet bespaard. Met die middelen werden in 2019 nog ArmenTeKort en de STEK-werkingen ondersteund. Dat loopt door. In 2020 gaat het om een deel van de middelen voor de projectoproep voor outreachend werken met mensen in armoede. Daarvoor is in 3,2 miljoen euro voorzien.

Andere organisaties die ook een verband hebben met kwetsbare groepen, moesten wel besparen. Met SAM vzw werd intussen een goed traject afgelegd, inclusief het

opstellen van een nieuw meerjarenplan in 2021. Binnenkort wordt er ook een nieuwe beheersovereenkomst gesloten. De CAW's werden versterkt in het kader van het plan Zorgen voor Morgen. Dat heeft onder meer gezorgd voor extra crisismeldpunten, de uitrol van 1G1P over heel Vlaanderen en Brussel en de versterking van de eerstelijns psychologische hulp. Dat is toegekend als eenmalige versterking tussen 1 juli en 31 december 2020, en zal vanaf 2021 recurrent worden gemaakt. Dat komt neer op 3,3 miljoen euro op jaarbasis. In combinatie met de crisismeldpunten voor 1G1P zullen er ook meer middelen gaan naar de CAW's dan vóór de besparingsoefening. Er wordt dus extra geïnvesteerd. Bovendien is er met de CAW-sector voor gezorgd dat versterkingen zullen worden afgestemd op de eerstelijnszones. Wat schuldafbouw betreft, wordt overlegd om samen met de gerechtsdeurwaarders en de incassobureaus naar een nieuwe aanpak te gaan.

4. Aanvullende opmerkingen en vragen van de commissieleden

Hannes Anaf betreurt dat de minister insinueerde dat hij een karikatuur maakt van de armoedebestrijding. Als hij aangaf dat Vlaanderen én België bloedrood kleuren wat armoede betreft, dan was het net zijn bedoeling om aan te tonen dat dit niet alleen een probleem van Vlaanderen is. Dit is een verantwoordelijkheid die op verschillende beleidsniveaus moet worden genomen. Door opnieuw te vergelijken met Wallonië en Brussel maakt de minister er zelf een karikatuur van. Hij zou moeten weten dat Vlaanderen absoluut niet te vergelijken valt met Wallonië, laat staan met een grootstad als Brussel. Dat is alsof men de Vlaamse armoedecijfers zou verengen tot die van Antwerpen. Dat heeft geen enkele zin en helpt al die Vlaamse mensen in armoede geen millimeter verder.

De *minister* werpt tegen dat dat een reactie was op de tussenkomst van Lise Vandecasteele, dat armoede het gevolg is van politieke keuzes.

Hannes Anaf nuanceert de opmerking dat men elke minister maar moet ondervragen binnen de respectievelijke beleidsdomeinen. Dat klinkt logisch, maar hopelijk werden er binnen Vlaamse Regering ook goede overkoepelende afspraken gemaakt over het VAPA. Vorig jaar stelde hij een vraag over energiearmoede aan minister Demir, die naar de minister bevoegd voor energie doorverwees, die dan weer op zijn beurt naar minister Demir doorverwees. Bij het JKP werd in het voorgaande traject gezegd dat de kinderarmoede de allereerste prioriteit zou moeten zijn, maar uiteindelijk werd dat niet geselecteerd als een van de vijf prioriteiten van dat JKP. En inzake kinderarmoede werd verwezen naar het VAPA: daar zou heel veel in zitten over kinderarmoede. De spreker blijft echter enorm op zijn honger wat dat betreft.

Uiteraard vindt Hannes Anaf het een goede zaak dat er meer wordt ingezet op automatische rechtentoekenning, maar wat er in het VAPA staat over armoedetectie is weinig concreet, en men is niet ambitieus wat die detectie betreft. Hierdoor worden heel wat kansen gemist.

Hannes Anaf heeft over het outreachend beleid een aantal vragen gesteld, maar kreeg geen afdoend antwoord. De minister verwees naar het geïntegreerd breed onthaal, maar dat alleen volstaat niet.

De gezinscoaches waren volgens het regeerakkoord een belangrijk element om echt iets te doen aan de armoede. Maar waarom doet men opnieuw projectopropen en experimenteert men, terwijl er al zoveel goede cases in Vlaanderen zijn, onder andere in Kortrijk en Mechelen, waar men brugfiguren inzet? Daarvoor is nog steeds niet in een budget voorzien want het wordt uitgespreid over de volgende jaren. Waarom wordt daar niet sneller werk van gemaakt? Dat zou cruciaal kunnen zijn in de aanpak tegen armoede en zou een speerpunt van het VAPA moeten zijn.

Lise Vandecasteele stelt dat in de hele samenleving aan de alarmbel wordt getrokken wegens de stijgende armoede, onder andere door het Netwerk tegen Armoede, Decenniumdoelen en de kinderrechtencommissaris. Sommige parlementsleden en ministers, die 6000 tot 10.000 euro per maand verdienen, zien in hun wereldvreemde bubbel blijkbaar het armoedeprobleem niet in. Honderd armoede-indicatoren kleuren rood en zouden ernstig moeten verontrusten. De minister vindt er één die licht verbetert en focust daarop. De N-VA-collega's stellen dat er geen enkel land is zonder armoede en leggen zich neer bij de cijfers. Ze weigeren blijkbaar de armoede effectief en structureel aan te pakken. Dat is bijzonder verontwaardig. De kansarmoede bij kinderen is verdubbeld op 10 jaar tijd. De wachtlijsten voor een sociale woning zijn gestegen van 120.000 naar 150.000 mensen. Steeds meer mensen wachten aan voedselbedelingen en er zijn meer jongeren zonder diploma.

Er moet een koerswijziging komen naar een effectief en structureel armoedebeleid, want dat is er vandaag gewoon niet. De organisaties van mensen in armoede zijn het erover eens dat dit VAPA een lege doos is. Dat zal de armoede niet terugdringen want er zijn geen structurele maatregelen. Bovendien wordt de verantwoordelijkheid om uit armoede te geraken voornamelijk bij de mensen in armoede zelf gelegd. Iedereen is het erover eens dat een goede job de mensen uit armoede haalt. Al tien jaar focust men op werkgelegenheid als plan tegen armoede, maar al tien jaar verslechteren de cijfers. Er moet dus een andere aanpak komen. Er moet ook op andere domeinen naast werkgelegenheid worden ingezet, en dat ontbreekt.

Voor andere structurele maatregelen vindt minister Beke blijkbaar dat men moet aankloppen bij zijn collega-ministers, aangezien hij enkel coördineert en niet superviseert. Dat is een minister van Armoedebestrijding onwaardig, want het betreft vaak essentiële maatregelen als sociaal wonen die armoede daadwerkelijk kunnen doen dalen. Het probleem is dat er geen ambitie is, zelfs niet bij de zogezegde minister van Armoedebestrijding, om de armoede te doen dalen. Wil de minister daar echt voor zorgen, dan moet hij die andere ministers daarop aanspreken. Dan moet hij aan de minister van Onderwijs zeggen dat men naar een kosteloos onderwijs moet gaan, dat er heel dringend een maximumfactuur moet komen. Dan moet bij de minister van Wonen worden aangedrongen op meer sociale woningen en het effectief doen dalen van de wachtlijsten. Als men blijft voortdoen zoals vandaag, zullen de armoedecijfers opnieuw stijgen. De minister haalt één verbeterde indicator aan waarmee hij zich op de borst kan kloppen, maar hij laat 160.000 kinderen achter die onder de armoederisicodrempel leven. Dat is een minister van Armoedebestrijding onwaardig.

Daarnaast vraagt *Lise Vandecasteele* om verduidelijking over de opleiding ervaringsdeskundige. Minister Beke wil daar wel werk van maken, maar het is niet duidelijk of er middelen zijn vrijgemaakt voor de opleiding die in september zou starten, om te kunnen inzetten op de participatie van mensen in armoede.

De tussenkomsten van *Katja Verheyen* en *Katrien Schryvers* zijn hard binnengekomen bij *Sihame El Kaouakibi*. En het is opbeurend dat *Koen Daniëls* partijoverstijgend en meerderheid-oppositieoverstijgend wil samenwerken. Maar het VAPA heeft geen overkoepelende visie. Wat zal het parlement daaraan doen?

Er is één actieplan maar verder blijft armoedebestrijding blijkbaar voor elk beleidsdomein apart, want elke minister moet zijn verantwoordelijkheid nemen. Maar alle vragen om uitleg, alle schriftelijke en actuele vragen komen uiteindelijk toch bij de minister van Welzijn terecht. Collega *Katrien Schryvers* zei het al, armoedebeleid is een geïntegreerd beleid. Blijkbaar heeft het parlement daar toch moeite mee.

Sihame El Kaouakibi stelt voor om het groeipakket nog forser in te zetten voor de bestrijding van kinderarmoede. In de vorige legislatuur was daar weerstand tegen, maar gelukkig is er voortschrijdend inzicht bij velen.

Katja Verheyen is verontwaardigd dat Lise Vandecasteele durft te zeggen dat de N-VA weigert om armoede structureel aan te pakken. Haar partij heeft een duidelijke visie op armoedebestrijding: zoveel mogelijk mensen aan het werk zetten zodat ze een vast inkomen hebben.

Katja Verheyen weerlegt de visie van Hannes Anaf die het actieplan te vaag vindt. Zij wijst er hem op dat het gedeelte over armoedebestrijding in het federale regeerakkoord bol staat van de goede intenties, en dat terwijl de Federale Regering bevoegd is voor het gros van de armoedebestrijdende maatregelen. Hannes Anaf kan misschien pleiten om meer van die bevoegdheden naar Vlaanderen te krijgen zodat Vlaanderen meer concrete acties kan plannen.

Ann De Martelaer vindt het actieplan niet SMART genoeg geformuleerd. Dat betekent dat de minister aan het einde van de legislatuur niet zal kunnen zeggen of de doelstellingen behaald zijn. Zullen de diensten van de minister het plan nog eens doornemen? Zullen zij elke minister een SMART-toets laten doen zodat de beginsituatie en het einddoel bekend is?

Minister Beke is coördinerend minister maar wil blijkbaar geen supervisie doen. Coördineren betekent onderling afstemmen. Superviseren is toezicht houden op. Daar zit een zekere nuance in, maar als de andere ministers hun stukje armoedebestrijding niet uitvoeren, blijft minister Beke zitten met een plan met heel veel blanco pagina's. Hij zal niet fier kunnen zijn, hij zal mogelijk alleen zijn eigen domein hebben gerealiseerd. Ann De Martelaer roept de minister op om toch te superviseren en het parlement niet van de ene commissie naar de andere te laten hollen om de andere ministers te ondervragen. Ze roept de minister op om partner te zijn van het parlement en als minister te tonen dat hij echt aan het armoedebeleid in Vlaanderen wil werken.

Suzy Wouters wijst op de alarmkreten van de Belgische Federatie van Voedselbanken. Van januari tot eind augustus bedeeden zij een derde meer voeding dan in dezelfde periode vorig jaar. In 2019 deden maandelijks 170.000 mensen een beroep op de voedselbank. Dat zal in 2020 nog veel meer zijn. Met de winter en coronatijden voor de deur vraagt Suzy Wouters welke inspanningen de Vlaamse Regering levert ter ondersteuning van de voedselnoden. En op welke wijze werkt de minister samen met minister Diependaele aan een specifiek plan voor dak- en thuislozen en met welke timing?

Katrien Schryvers voelt zich ongemakkelijk als collega's verwijzen naar andere bevoegdheidsniveaus. Iedereen is samen verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat niemand in armoede belandt en dat kwetsbare mensen uit die situatie geraken. Men moet niet zwaaien met wat er in het federaal en het Vlaams regeerakkoord staat, men moet de nodige inspanningen doen, het waarmaken op het terrein en niet naar elkaar wijzen. Dat betekent niet dat andere bevoegdheidsdomeinen zoals Wonen, Werk en Onderwijs hun verantwoordelijkheid niet moeten opnemen. Men moet samen stappen vooruitzetten. Nieuwe commissieleden kunnen daar met een vernieuwde visie hun bijdrage aan leveren.

De discussie over het groeipakket werd vorige legislatuur gevoerd en wordt nu opnieuw gevoerd in het kader van de COVID-19-toeslag en men ziet nu pas wat de werkelijke effecten zijn. Hopelijk kan de evaluatie ervoor zorgen dat nog verdere stappen worden gezet, ook met betrekking tot de versterking van de sociale toeslag. Sihame El Kaouakibi verwees naar vorige legislatuur en zei dat de

standpunten veranderd zouden zijn. Katrien Schryvers hoopt dat dat bekrachtigd wordt in de woorden en de daden van de partijgenoten van Sihame El Kaouakibi.

5. Aanvullende antwoorden van minister Wouter Beke

Aan Hannes Anaf antwoordt de *minister* dat het outreachend werken een en-en-verhaal is: én via de GBO's, én via de STEK-werkingen, én via de Huizen van het Kind, én via de projectoproep, waarvoor 3,2 miljoen euro werd uitgetrokken.

De minister gelooft sterk in de idee van de gezinscoaches maar de manier waarop dat wordt geïmplementeerd in de lokale besturen is heel verschillend. Waarom maakt men een Vlaams kader en wil men dat via pilootprojecten uittesten? Net omdat er verschillende voorbeelden zijn die onderling heel sterk verschillen. Zo volgt in het ene project één vte gezinscoach zes tot acht gezinnen per jaar, in het andere project zijn dat vijftien tot twintig gezinnen en nog elders dertig tot veertig gezinnen. De manier waarop opvolging gegeven wordt, is dan natuurlijk heel anders. Hetzelfde geldt voor de handelingsvrijheid die zij krijgen tegenover OCMW's om bepaalde beslissingen te kunnen nemen voor steun, los van het dagelijks bureau. De instroomkanalen, politie, Kind en Gezin, OCMW en sociale situatie zijn ook erg verschillend. Het is een groot concept, een grote hoed met verschillende hoofdjes onder. Men moet rekening houden met de fijnmazigheid. Men kan ofwel de lokale besturen zelf laten experimenteren, ofwel vanuit Vlaanderen de bestaande voorbeelden bekijken en op basis van die voorbeelden en van onderzoek een kader ontwikkelen. Dat kader wil de minister maken en uittesten. Dat zal een synthese zijn van wat er al bestaat, maar er zal ook worden bekeken hoe de huidige voorbeelden kunnen uitgebreid of beperkt worden tot verschillende omgevingen. Grootsteden zijn niet te vergelijken met kleinere gemeenten. De minister streeft naar een model dat ook kleinere gemeenten kunnen toepassen.

Op de tussenkomst van Sihame El Kaouakibi over de hervorming van de kinderbijslag en de debatten daarover, antwoordt de minister dat het geen debatten van de vorige legislatuur waren maar van enkele maanden geleden. Hij hoopt dat de partij van Sihame El Kaouakibi daar de volle steun aan zal geven.

Op de vraag van Suzy Wouters over de voedselhulp antwoordt de minister dat er bijkomende steun aan de lokale besturen werd gegeven. Daarnaast wil hij de voedsel distributieplatformen verder ondersteunen, die aanvullend werken op de voedselbanken. Daarover staat in de fiche 7.5.6 de nodige informatie. De steun voor de voedselbanken loopt deels via Vlaamse middelen uit het ESF en deels via het federaal niveau, via het FEAD bij de POD Maatschappelijke Integratie.

De minister bevestigt graag aan Ann De Martelaer dat hij inderdaad coördinerend minister is. Maar uit respect voor het parlement en de bevoegdheden van elke commissie is de afspraak gemaakt dat elke minister geïnterpelleerd kan worden over zijn of haar bevoegdheden, om na te gaan waar elke minister staat in de uitvoering van het armoedebeleid in zijn bevoegdheidsdomein. Dat is de duidelijke ambitie. De overkoepelende visie staat duidelijk in de inleidende principes en de strategische doelstellingen. De uitvoering ervan loopt over verschillende beleidsdomeinen. De hele regering moet samenwerken en als minister bevoegd voor armoedebestrijding rekent hij daar ook op.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Suzy WOUTERS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

1G1P	1Gezin1Plan
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
CGG	centrum voor geestelijke gezondheidszorg
EDAS	ervaringsdeskundige in de armoede en de sociale uitsluiting
ESF	Europees Sociaal Fonds
FEAD	Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen
GBO	geïntegreerd breed onthaal
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid, Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving
JKP	jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
MISSION	Mobile Integrated Social Services Increasing employment Outcomes for people in Need
NAFT	naadloos flexibel traject
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
PISA	Programme for International Student Assessment (van de OESO)
POD	Programmatorische Overheidsdienst
SAM	steunpunt Mens en Samenleving
SILC	statistics on income and living conditions
SMART	specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VPAO	Verticaal Permanent Armoede-overleg.
vte	voltijdsequivalent / voltijdequivalent
VUTG	Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk